

PJ Anders Linder om SJUKVÅRD OCH FÖRETAGANDE

I bland får sjuksköterskor, läkare och biträden höra att de valt en ädel bana och att de gör gott. Betydligt oftare får de höra sjukvården beskrivas som ett svart hål till kostnadsställe, vars framtid med nödvändighet går i prioriteringarnas och stramhetens tecken.

Socialdemokratiska landstingspolitiker brukar vara lite utgiftsgladare än de moderata, men det finns betydande enighet om att kostnaderna allmänt måste hållas tillbaka.

Vad de som jobbar i vården däremot aldrig får höra är att de verkar i en dynamisk bransch, där kunskapsutvecklingen är snabb, tekniknehållet betydande och kundnyttan stor.

Tänk om telekombranschen skulle beskrivas i samma ordalag som sjukvården: Då skulle näringsministern ställas till svars för att det köptes telefoner och telefoni för allt större sum-

mor, och det skulle ställas frågor i riksdagen om det verkligen var rimligt att antalet anställda i Nacka strand och Kista ständigt ökade. Hur kan vi få IT-sektorn att krympa, hur minskar vi dess andel av BNP? Hur mycket resurser kommer det här Internet att ta i anspråk?

Det skulle vara dagsdebattens frågor.

Det låter som uppochnevända världen. Men ungefär så måste många som arbetar i vården uppleva tillvaron. Verksamheten ses som ett nödvändigt ont:

en försvarsmakt som ett anständigt samhälle måste hålla sig med men som man inte får ge större utrymme än nöden kräver. Vård är aktat och vördat, hyllat i talen, men samtidigt bara en kostnad, en trist hantering som drar friska resurser från andra, mer spännande satsningar.

Trots att man i dag rutinmässigt gör ingrepp som betraktades som science fiction för en kort tid sedan; att man gör tio gånger fler hjärtoperationer än vid 1980-talets mitt och att dagkirurgi och nya narkosmetoder har gjort kvalificerade ingrepp långt mer hanterliga, har vården inte kommit att ses som en löf-

tesrik tillväxtbransch. Forskare, ledare och medarbetare ses inte som progressiva pionjärer i en av tjänstesektorns mest centrala delar. Tvärtom är enigheten stor om att sektorn är i kris och att allting går utför.

Det här bottnar delvis i den mänskliga naturen och i ständigt stegrade förväntningar. Man vänjer sig snabbt vid det nya och kräver ännu mer. Men även vad gäller telefoni och data har aptiten vuxit. Ingen vill ha gårdagens grejor och även dagens ses som halvt passé. Detta till trots har branschen fått en nimbus av professionalism och framtid. Den möts med allmän respekt och växer vad beträffar allt från medel-lön till antal anställda. Investerare, konsumenter och politiker är i grunden nöjda.

Sjukvården får uppleva motsatt sak av det enkla skälet att den sitter fast i landstingens planhelvete och skattefinansieringens ransoneringstänkande, där entreprenörskapet är en främmande fågel och arbetsgivaren gör sitt yttersta för att hålla lönerna nere. Anställda och patienter är i händerna på en anonym överhet och kan inte hjälpas åt att genom innovationer och feedback förfina produkter och tjänster. Att systemet har förmått öka sin produktion på det sätt som skett är rena undret. Man kan bara gissa vad som kunde ha hänt om riktig företagande hade fått prova sina krafter.

Jag är övertygad om att svenskarna vill att vården skall tillföras större resurser. Jag är också övertygad om att det vore vansinnigt att ge landstingen en krona mer än vad de redan får.

Sjukvården behöver varken nedskärare eller skattehöjare. Sjukvården behöver människor med fantasi: Som kan se vården som en framtidsbransch, där företagandet sjuder och nya jobb utgör en del av landets produktionstillväxt snarare än av dess kostnads-massa. Och som kan hitta finansieringslösningar som låter var och en som vill satsa på vården göra det!

PJ Anders Linder (pjanders@timbro.se) är VD för tankesmedjan Timbro.

